

เห็นผิด

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๓๑๗. เรื่อง “ระหว่างความจริงกับประเพณี”

กราบนมัสการหลวงพ่อก่อน โยมขอถามนอกเรื่องภาวนาด้วยครับ คือเรื่องประเพณีตรุษจีน สารทจีน เชนมั่งของคนไทยเชื้อสายจีนว่า

๑. การที่เราตั้งเครื่องบูชากราบไหว้บรรพบุรุษ บรรพบุรุษเราจะได้รับเครื่องเซ่นไหว้นั้นไหมครับ ถ้าได้ ต้องอยู่ในภพภูมิของอะไรครับ

๒. ถ้าไม่ได้รับเครื่องเซ่นไหว้ที่เราบูชา เราควรทำตามประเพณีต่อไปไหมครับ โยมเคยอ่านเจอว่า การบูชาบรรพบุรุษ ถ้าจะดีรับ คือญาติหรือบรรพบุรุษต้องอยู่ในภพภูมิของเปรตวิสัย โยมไม่แน่ใจว่าจริงไหม เลยต้องขอถามหลวงพ่อกว่าจริงไหมครับ

๓. การนั่งสมาธิเมื่อจิตสงบ เราสามารถแผ่เมตตาให้บรรพบุรุษได้ภพภูมิที่ท่านไปเกิดใช่ไหมครับ

โยมขอถามหลวงพ่อก่อน ๓ ข้อ โยมกราบขอบพระคุณครับ

ตอบ : ใจเรื่องนี่ตอบทุกปีเลย พอใกล้ตรุษจีนได้ตอบทุกปี เวลาตอบไปแล้ว คนที่สงสัยก็เขียนมา ใจคนที่เขียนมาแล้ว ตอบไปก็อย่างนั้น

มันเป็นกงกรรมกงเกวียน มันเหมือนกับเรื่องอดีต ปัจจุบัน อนาคต แล้วมันก็เป็นอย่างนี้แล้วประสาเรา เราก็คิดอย่างนี้เหมือนกัน ตอนเราบวชใหม่ๆ เราบวชใหม่ๆ เราก็กลับมาหาพ่อหาแม่เหมือนกัน เวลากลับมาหาพ่อกับแม่ บอกว่าไม่ต้องไหว้เจ้า ไม่ต้องอะไรทั้งสิ้น แล้วเรากลับไปนะ เห็นแม่คอดกเลยนะ แม่เขาทำใจไม่ได้ เพราะแม่เขาก็ไหว้บรรพบุรุษมาตั้งแต่เกิด

เรากลับไป กลับไปก็นั่งคิดในรถไปเรื่อย กลับไปอีสาน ปีหนึ่งจะไปเยี่ยมบ้านที่หนึ่ง พอกลับไปอีสาน กลับไป คิดแล้วมันกลับเสียใจ กลับเสียใจว่า เราไม่นำเอาความทุกข์ไปยึดเยียดให้คนอื่นเลย เราไม่นำเอาความทุกข์ไปให้คนอื่นได้แบกหามเลย

ไอ้เรื่องอย่างนี้มันเป็นความสงสัยของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติใหม่ เหมือนคนไม่เคยสงสัยในเรื่องศาสนา มาสนใจศึกษาเรื่องศาสนา มันก็มีความรู้ของมันใหม่ๆ มันแค่ทางอ้อม พอมีความรู้แค่ทางอ้อม มันอวดรู้ อยากจะไปสอนคนนู้นคนนี้ไง

นี่ก็เหมือนกัน เราบวชใหม่ๆ เรากลับมาจากภาคอีสาน มาบอกแม่ บอกว่า ศาลพระภูมิก็จะไม่ให้ตั้งนะ ศาลพระภูมิก็คงไม่ได้ อะไรก็ไม่ได้ทั้งสิ้น แล้วเราก็กลับไป กลับไปนะ เราก็เอาไปคิดในรถ อืม! เราไม่นำเอาความทุกข์ไปใส่หัวอกคนอื่นเลย หัวอกของคนอื่นเขาศรัทธามั่นคง ศรัทธาคลอนแคลน ศรัทธาณะ แล้วศรัทธามันก็ไม่เหมือนกันใช่ไหม แล้วอย่างของเรา ประสาเรา แม่ แม่กับลูก ลูกทำไมไม่รักแม่ ทำไมลูกไม่สามารถจะบอกแม่ได้ มันก็อยากจะบอกแม่ให้แม่ได้บุญดีๆ ใ้ความเห็นแค่ทางอ้อมไง เพิ่งบวชปฏิบัติใหม่ๆ แหม! ความรู้ดีนัก จะมาสอนแม่

แล้วเราก็กลับไปนะ กลับไปก็คิดวิตกอย่างนี้ว่า วุฒิภาวะของคนไม่เหมือนกัน จิตใจของคนไม่เท่ากัน จิตใจของคนที่เขาอยู่ทางโลก จิตใจมันต้องมีที่พึ่งที่อาศัย เราถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยก็เป็นที่พึ่ง ถ้าคนไม่มีที่พึ่งมันคลอนแคลน คนไม่มีที่พึ่งมันหวั่นไหว เวลาเราจะไปไหน ออกจากบ้านต้องให้ฤกษ์ดีมีชัยนะ ออกไปแล้วให้ไม่ประสบอุบัติเหตุ แหม! คิดซะดีเชียว

นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตใจมันเร่วร้อนมันไม่มีที่พึ่งหรอก แล้วประชาชนโดยทั่วไปก็เป็นอย่างนั้นนะ ปุถุชนมันแบบว่าจะให้มีหลักมีเกณฑ์มันเป็นไปได้ยาก แล้วเราไปบอก ไปบอกแล้วเวลากลับไปจากบ้านนะ กลับไปภาคอีสาน นั่งคิดไปตลอดทาง เสียใจ ปีรุ่งขึ้นมาใหม่ ปีหนึ่งจะไปเที่ยวบ้านสักหนหนึ่ง พอปีรุ่งขึ้นมาใหม่ ศาลพระภูมิเขาก่อซะอย่างใหญ่โต คือเขารื้อทั้งหมดเลย แต่เขาทำใหม่ดีกว่าเก่าอีกหลายเท่าเลย โอ้โฮ! เวรกรรม กลับภูมิใจ กลับดีใจนะ ดีใจว่าเออ! เขาทำของเขาแล้ว ที่นี้ไม่พูดอีกแล้ว เรื่องของเขา ถ้าเขาเห็นดีเห็นงามขึ้นมาเขาจะลดละเลิกของเขาไปเอง แต่คนที่เขายังหวังที่พึ่งอยู่ก็ให้เขามีที่พึ่งที่อาศัยของเขาไป

แต่ถ้าคนเวลาศึกษานะ มันเป็นแบบนี้ คนที่บวชใหม่ๆ มา หรือคนที่ปฏิบัติใหม่ๆ มาจะเป็นอย่างนี้ จะต้องสะอาดบริสุทธิ์ เพราะเราศึกษาอย่างนั้นจริงๆ ศิล สมาธิ ปัญญา ศิลก็อยาก ให้ศิลที่มั่นคง ศิลที่เป็นอธิศีล ศิลที่สะอาดบริสุทธิ์ ก็อยากจะทำให้มันชัดเจนแจ่มแจ้ง เพื่อเป็น ภาทฐานจะได้มีสมาธิ จะได้ภาวณาของตัวเองขึ้นไป

เวลาศึกษาแล้ว เพราะคนศึกษามันก็อยากจะสะอาดบริสุทธิ์ มันเหมือนทางโลกเลย เวลาพวกศึกษาในมหาวิทยาลัยออกไปจะทำงานมันคิดเต็มที่เลย พอออกไป ตกงานหมดเลย เรียนจบตกงาน ไม่มีงานทำ แต่เวลาเรียนอยู่มันคิดนะ โอ้ย! จะทำนั่นทำนี่ มันวาดฝันไว้เต็มที่เลย พอไปแล้วมันไปไม่รอด

นี่ก็เหมือนกัน เวลาบอกว่า เวลาปฏิบัติใหม่ๆ ทำอย่างนั้นๆ แล้วเหลือมาเท่าไร ไม่เหลือเลย ตายหมด นี่พูดถึงว่าประสบการณ์ของเราเอง เรื่องอย่างนี้ตอบทุกปีเลย แล้วก็จะมี อย่างนี้

ผู้ถามเราก็เข้าใจ พอศึกษา คนเราศึกษามันก็เหมือนกับธรรมดาเยาวชนใช้ใหม่ สังคมก็มีเด็ก มีผู้ใหญ่ มันก็มีผู้เฒ่าไปข้างหน้า แล้วเด็กมันเกิดใหม่ เด็กมันฝึกหัดใหม่มันก็เป็นอย่างนี้ มันก็ถามทุกปี เวลาถามทุกปีแล้ว ถ้าพูดถึงโดยรัตนตรัยนะ ขาดหมดเลย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เท่านั้น ไม่ถือนมกลตึ้นข้าว ไม่ถือนอกศาสนา ไม่ถืออะไรทั้งสิ้น ขาดหมด ขาดหมด เพราะอะไร

เพราะเราบวชใหม่ๆ เหมือนกัน ที่เรากลับมาสอนแม่ ก็ไปทางภาคอีสาน โอ้โฮ! สมัยนั้นนะ เขาเข้มงวดมาก ถือศิล ๘ นี่นะ การละเล่นพ้อนรำไม่มี การพนันนี่ไม่แตะ เรื่องเหล้ายาปลา ปิ้งหมดสิทธิ์ ถ้าเป็นลูกศิษย์ที่ครูบาอาจารย์นะ อย่างเช่นหลวงปู่กงมา สมัยเราไป หลวงปู่กงมา หลวงปู่ฝั้น ลูกศิษย์ อู้ฮู! สุดยอด ไม่ถือนมกลตึ้นข้าว ศิล ๘ ไง ดูหนังดูละครไม่มี ที่ไหนเขามีหนังมีละครกัน มันเหมือนอยู่ในนอโกวาทเลย นักเลงกลางคืน ที่ไหนมีเสียงเพลง ไปที่นั่น ที่ไหน มีการมึงงาน ไปที่นั่น

เวลาครูบาอาจารย์ เราถึงขึ้นชมว่า สมัยหลวงปู่ฝั้น สมัยครูบาอาจารย์ของเรานะ ท่านเผยแผ่ธรรมไปนะ แล้วมันมีหลักมีเกณฑ์นะ แม้แต่ฆราวาส พระไปเขาอุปัฏฐาก กับปียัง กโรหิ

พวกน้ำมีตัวสัตว์ เขาทำให้เปียะ! เพราะเขาก็ปรารถนาความจริงเหมือนกัน สมัยเราไปอีสานใหม่ๆ นะ โฮโฮ! โยมนี้ระเบียบเขาเพียะๆ เลย เพียะๆ นี้ใครสอน

มันต้องมีครูบาอาจารย์สอนใช่ไหม มีครูบาอาจารย์บอกใช่ไหม แล้วถ้ามีครูบาอาจารย์บอก เราเพิ่งไปจากภาคกลาง เขาเรียกว่าไอ้ไทยกรุงเทพฯ ไอ้พวกไทยกรุงเทพฯ ไอ้พวกกุมารทอง ผู้ดีใจ อ่อนแอ ไอ้พวกไทยกรุงเทพฯ

คำว่า “ไทยกรุงเทพฯ” เพราะภาษาภาคอีสานไง ไทยสกลฯ ไทยเลย ไทยที่ไหน ไอ้พวกเรานี้ไอ้พวกไทยกรุงเทพฯ พูดภาษากลาง ชาวเหนียวก็กินไม่เป็น ปลาข้าวปลากุ้งกินไม่ได้ แต่พวกฝรั่งมานะ โฮโฮ! เขาทำได้หมดเลย พวกฝรั่งมาจากยุโรป โฮโฮ! มันกินส้มตำ มันกินอะไรได้ทั้งนั้นเลย

เราไปอยู่อีสานใหม่ๆ เราขึ้นไป เพราะเราไปเห็นถึงว่าพื้นฐานเบสิกที่ครูบาอาจารย์ท่านทำไว้ โฮโฮ! สุดยอด คำว่า “สุดยอด” มันต้องมีตัวอย่าง มันต้องมีครูบาอาจารย์ที่ดี ครูบาอาจารย์ที่วางรากฐานที่ดี เหมือนนักปกครองที่ดี สังคมก็ดีงาม ถ้านักปกครองคอร์รัปชัน เห็นแก่ตัว สังคมเหลวแหลกเพราะอะไร เพราะไอ้คนที่มันเอาวัดเอาเปรียบมันมี แล้วตัวนั้นเป็นตัวอย่างที่ดีแล้ว คนก็จะเอาอย่างนั้น

เราไปถูกต้องนะ เราขึ้นไปสมัย เรบวชปี ๒๕๒๑ หลวงปู่ฝันเสียบปี ๒๕๑๙ ปี ๒๕๑๙ ๒๕๒๐ ๒๕๒๑ เราขึ้นไปอยู่ภาคอีสานแล้ว ขึ้นไป โฮโฮ! พื้นฐานเขาดีมาก พื้นฐานเขาดีเพราะครูบาอาจารย์เขาดี แล้วประชาชนมันน้อยด้วย สอนแล้วดีงามมากเลย

แต่สมัยนั้นะ ไทยกรุงเทพฯ ไทยอุบลฯ ไทยอุดรฯ เหมือนกัน จะไทยภาคไหนนะ ภาคธุรกิจเหมือนกัน คำกำไรเหมือนกัน จะอุบลฯ อุดรฯ ขอนแก่น กรุงเทพฯ นนทบุรี เหมือนกัน เพราะเดี๋ยวนี้มันเจริญเสมอภาคกัน เหมือนกัน

นี่พูดถึงพอเราเจอสภาพแบบนั้นมันก็สะท้อนใจคิดถึงแม่ใจ พอกลับมา ก็บอกว่า ให้ถือศีล อยู่ในรัตนตรัย แต่ภาษาเรา เขาอยู่ในสังคมก็ต้องเป็นแบบนี้

ฉะนั้น เรื่องที่ว่า ถ้าพูดถึงเอาความจริงนะ เวลาเราบวชเณร บวชเณรนี่ขอไตรสรณคมน์ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ บวชเณร แล้วถ้าพูดถึงขาดไตรสรณคมน์ก็ขาดจากความเป็นเณร ใ้เราพุทธมามกะ มันก็คือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถือรัตนตรัยนะ ไม่ถือมงคลตื่นข่าว แล้วตอนนี้พอกลับมาถึงคำถามแล้ว แล้วประเพณี ตรุษจีน สารทจีน เซ็งเม้ง ไทยเชื้อสายจีนที่ว่า เขาว่าเป็นการตั้งบูชาบรรพบุรุษ

ใ้บูชาบรรพบุรุษนะ ถ้าเราบูชาทางโลก พ่อแม่เราอยู่ เรายกมือไหว้พ่อแม่เราได้ไหม ได้ แล้วพ่อแม่เราตายไปแล้ว เราไหว้พ่อแม่เราได้ไหม ได้ ทำไม่จะไม่ได้ บูชาบรรพบุรุษก็บูชาบรรพบุรุษไง มันจะเสียหายตรงไหน

แต่ถ้าพูดถึงบูชาบรรพบุรุษ ไหว้เจ้าแล้วต้องอุทิศส่วนกุศลร้อยแปด พูดถึงอย่างกรณีถ้าพูดถึงรัตนตรัย ทำไมพ่อแม่เราจะกราบไม่ได้ พ่อแม่เรากราบได้ทั้งนั้นนะ เรายกมือไหว้พ่อแม่ เราทำไมเราจะยกมือไหว้ไม่ได้ มันได้อยู่แล้ว

การบูชาบรรพบุรุษ การไหว้ นี่เพราะการไหว้เป็นการนอกรัตนตรัย เขาว่าไป

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถ้าพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พูดถึงรัตนตรัยนะ การไหว้ ถ้าได้นะ เขาบอกว่า “เวลาตั้งเครื่องบูชากราบไหว้บูชา บรรพบุรุษได้รับเครื่องเช่นไหว้หรือไม่”

ฉะนั้น เครื่องเช่นไหว้ เราไหว้บรรพบุรุษก็อย่างหนึ่งนะ ถ้าคนที่มีสติปัญญา ใส่บาตร ทำบุญกุศลอุทิศให้ ทำบุญกุศลอุทิศให้ เรื่องอย่างนี้นะ ถ้าพูดถึงมันมีประสบการณ์ทั้งนั้นนะ ถ้าเรื่องจริงๆ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เราทำคุณงามความดี พ่อแม่เราตายไปแล้ว ถ้าพ่อแม่เราตายไปแล้วนะ เราทำคุณงามความดีอยู่ พ่อแม่เขารับรู้ได้ด้วย คุณงามความดีทำให้พ่อแม่มีความสุขทั้งนั้นนะ เราทำดีดีกว่าไง

เรื่องการเช่นไหว้ การระลึกถึง ระลึกถึงได้อยู่แล้ว แล้วถ้าพูดถึงนะ เราตักบาตร เราทำบุญกุศลแล้วอุทิศไปจบเลย แล้วยิ่งง่ายด้วย นี่พูดถึงว่ามันทำแล้วมันอยู่กับสังคมได้หรือไม่ ถ้าสังคมเป็นแบบนั้น แล้วสังคมของคนจีน เขากราบเขาไหว้ก็เรื่องของเขา

มันมี ที่เราไป แม่พระ แม่เพื่อนเรา เขาบอกว่าเขาอยากไหว้บรรพบุรุษ เขาบอก ดูลิ คนจีน รวยทุกคนเลย คนไทยมีแต่คนจนทั้งนั้นเลย

ไอ้โฮ! เราบอกว่า ไ้ไหว้แล้วรวยเนาะ ถ้าไหว้แล้วไม่ต้องทำงานจะรวยไหม มันเป็นไปได้หรือ มันอยู่ที่สายเลือด มันอยู่ที่พันธุกรรม ดูลิ เวียดนาม คนจีน เขาถนัดเรื่องการค้าขาย เขาถนัดทำธุรกิจของเขา ไ้มันนี่เป็นความถนัดไง มันอยู่ในสายเลือด ไ้มันนี่เป็นความขยันของเขา ไ้เรานะ ถ้าอยากรวย เราก็ขยัน มันก็รวย ไม่ใช่อยู่ที่การกราบไหว้ไม่กราบไหว้หรือ แต่คนของเขาเยอะ ประเพณีของเขา

ถ้าพูดถึงว่า การกราบไหว้ได้หรือไม่

กราบไหว้ พูดถึงมันมีผลทั้งนั้นนะ มันมีผลความระลึกถึง การทำคุณงามความดี แล้วพูดถึง “ถ้าได้ ต้องอยู่ในภพภูมิใด”

ต้องอยู่ในภพภูมิใด ไ้นี้เป็นวิทยาศาสตร์ เวลาเราศึกษาธรรมะ ศึกษาแล้วเป็นวิทยาศาสตร์ ต้องอย่างนั้นๆ เวลาต้อง เห็นไหม ที่นี่พอต้องบ๊ีบ มันก็ไปอยู่ในอจินไตย ๔ อจินไตย เรื่องกรรม

โลก พุทธวิสัย กรรม ฌาน อจินไตย ๔ อจินไตยคือว่าเรียงลำดับไม่ได้ ถ้าเรียงลำดับไม่ได้ จะบอกว่า ถ้าทำแล้วอยู่ในภพภูมิใด จะเรียงลำดับเป็นวิทยาศาสตร์เลย มันเรียงลำดับไม่ได้ มันเรียงลำดับไม่ได้หมายถึงว่าจังหวะและโอกาส คนรู้จักกันเดินมา สวนกันไปสวนกันมา ไม่เห็นกัน ไม่เจอกัน มันจะเห็นไหม มันก็ไม่เห็น

นี่ก็เหมือนกัน เราอยู่ภพภูมิใด อยู่ใดๆ มันต้องชัดเจนอย่างนั้น ถ้าชัดเจนอย่างนั้น เขาบอกว่ามันเป็นวิสัยไ้ พูดถึงภพภูมิใดที่ได้รับ แต่ความระลึกถึง เราระลึกถึงได้หมด นี่พูดถึงข้อที่ ๑.

“๒. ถ้าไม่ได้รับเครื่องเช่นที่เราบูชา เราควรทำตามประเพณีต่อไปหรือไม่ โดยเคยอ่านว่า ถ้าการบูชาบรรพบุรุษจะได้รับคือญาติหรือบรรพบุรุษอยู่ในภพภูมิที่เป็นวิสัยของเปรต”

นี่อยู่ในพระไตรปิฎกมีอยู่เลย เปรตชั้นหนึ่ง แต่การกระทำของเราอย่างนี้ เพราะพูดถึงการกระทำชั้นหนึ่งนะ แต่เวลาหลวงปู่มันท่านประพุดิปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์ มีองค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้า มีครูบาอาจารย์มาอนุโมทนาเลย มาอนุโมทนาเลย ทำคุณงามความดีของ หลวงปู่มัน หลวงปู่มันท่านนั่งสมาธิภาวนาของท่าน นั้นภพภูมิอะไร แล้วมาอนุโมทนาได้บุญ หรือไม่ได้บุญ

แต่คำว่า “เสียสละ” อย่างนั้นมันแบบว่า หนึ่ง พระพุทธเจ้าหรือพระอรหันต์ในสมัย พุทธกาล จิตใจท่านเหนือโลกไซ้ไหม แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมันเหนือโลกด้วยกัน มันแบบว่า ภาษาเราว่า คลื่นเดียวกันมันก็ตรงกัน มันได้อยู่แล้ว

แต่เวลาคนตายไปแล้วมันคลื่นตรงกันหรือเปล่า ถ้าคลื่นไม่ตรงกัน ใ้เรื่องเวียนว่ายตาย เกิดในวัฏฏะ ใ้เรื่องนี้มันเป็นเรื่องผลของวัฏฏะนะ ผลของวัฏฏะคือลึกลับมหัศจรรย์ แต่มันต้องมีเหตุมีผล มันต้องมีที่มา มันต้องมีเหตุมันต้องมีปัจจัยทั้งสิ้น

แล้วจะให้พูด กรรมเป็นเรื่องอจินไตย คำว่า “กรรมเป็นอจินไตย” มันยืดยาวจนเราจับ ต้องไม่ได้ เราคุยกันได้ก็ภพชาติใกล้ๆ นี้ กรรมนี้ ประวัติหลวงปู่ตื้อ ไปดูสิ หลวงปู่ตื้อบอกว่า มาถามเราได้หมดทุกเรื่องเลย ยิ่งเป็นพันๆ ปียิ่งดีใหญ่เลย เพราะอะไร เพราะกัู้คนเดียว มึงรู้ไม่ได้ หรือ กูพูดอย่างไรมึงก็ต้องเชื่อ หลวงปู่ตื้อท่านพูดประจำ แล้วหลวงปู่ตื้อท่านรู้จริงด้วย แต่รู้จริงแล้ว เรารู้จริงหรือเปล่า โดยที่เราอยากูู้ท่านั้นนะ

นี่ก็เหมือนกัน “ถ้าบรรพบุรุษเราได้ มันต้องอยู่ในภพของเปรตไซ้ไหม”

ใ้เรื่องนี้มันก็ว่าอย่างนั้นไป แต่ภพของเปรตมันเหมือนกับกรให้ ดูสิ เวลาเราเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม อาหารทิพย์ อาหารทิพย์แบบว่ามันสำเร็จรูป ดูสิ พูดถึงคนที่เขาไปเที่ยวรกรกัน เขาบอกว่า เวลาตายไปแล้วไปอยู่ที่ยมบาล ที่ยมบาลที่จะไปมันมีอะไร มีอาหาร มีต่างๆ แล้ว ของใครของมัน จับแล้วหายหมดเลย คำว่า “หายเลย” มันเป็นทิพย์ไง เราทำของเราไปมันเป็นอย่างนั้น นี่ภพยมบาลนะ เวลาออกพ้นจากยมบาลไป ไปเป็นจตุมาฯ ดูสิ มันเป็นอย่างไร อาหารมันเป็นอย่างไร นี่พูดถึงวัฏฏะ พูดถึงวัฏฏะแล้วเดี๋ยวมันจะแบบว่า เขาถามเรื่องหนึ่ง ตอบไปอีกเรื่องหนึ่ง แล้วมันจะบานปลาย ถ้าบานปลายแล้วเดี๋ยวมันจะงใหญ่เลย

ฉะนั้นบอกว่า “ถ้ามันไม่ได้ เราควรจะทำหรือไม่”

การกระทำของเรามันเรื่องอย่างหนึ่งนะ นี่พูดถึงข้อที่ ๒.

“๓. การนั่งสมาธิเมื่อจิตสงบแล้วเราสามารถแผ่เมตตาให้บรรพบุรุษได้ทุกภพทุกภูมิที่ท่านได้รับใช้หรือไม่”

มันจะเข้าตรงนี้ ถ้านั่งสมาธิ พอนั่งสมาธิ จิตมันเป็นสากลใจ นั่งสมาธินี้จิตเป็นสากล อย่างนี้มันไปได้ มันรับรู้ได้ แล้วแผ่ไปมันก็รับรู้ได้ ถ้าแผ่ไป รับรู้ได้ ย้อนกลับมาที่ว่า การอุทิศส่วนกุศล มันไม่ใช่สมาธิ ไม่ใช่สมาธิ ดุสิ เวลาคนที่เขาแก้เคล็ดกัน เขาไปสร้างเครื่องบูชาสามแพ่งสี่แพ่ง พวกสัมภเวสีตายแล้วยังไม่ได้เกิดนะ ให้เขาได้อาหารของเขา เหมือนกับบูชาผี ว่าอย่างนั้นเถอะ ถ้าบูชาผีๆ ให้ผีเขาได้อยู่ได้กินของเขา ถ้าบูชาผี มันเป็นวัตถุที่ให้ แต่ถ้าเป็นสมาธิ มันเป็นเรื่องของจิต จิตที่เราส่งมันถึงกัน มันอุทิศส่วนกุศล มันแผ่ถึงกัน

ฉะนั้นบอกว่า เราถึงว่า ถ้าเราอุทิศส่วนกุศล มันจะถึงหรือไม่ มันจะทำอย่างไร

เราทำคุณงามความดี เจริญกรรมมันเกี่ยวพันกันไปหมด แต่เวลาให้อย่างนี้มันให้ เหมือนกับเราหยิบตองได้เป็นวัตถุ ให้เหมือนอาหารเป็นจานๆ จับตองได้ มันเป็นวัตถุ มันเปลี่ยนมิติไม่ได้ มันเป็นวัตถุ แต่ถ้าความรู้สึกของคนมันเปรียบเทียบกับความรู้สึกได้ ถ้าเปรียบเทียบกับความรู้สึกได้ นี่พูดถึงนะ ใ้มันจะนอกศาสนาพุทธแล้วมั้ง พูดไปพูดมามันเป็นศาสนาของใครวะ

นี่พูดถึงเรื่องของจิตใจ จิตที่มันอบรมดีแล้ว บ่มเพาะดีแล้ว มันเข้าใจเรื่องอย่างนี้ได้หมด ทีนี้เข้าใจเรื่องอย่างนี้ได้หมด เพียงแต่ว่า ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือ พระไตรปิฎก เวลาพระไตรปิฎกบอกว่า สิ่งที่ยัญญูติไว้มันเหมือนใบไม้ในกำมือ ในตู้พระไตรปิฎก ใบไม้ในกำมือของเรา แต่โดยธรรมชาติ ใบไม้ในปามันมหาศาล คือข้อเท็จจริงความเป็นไปมันอีกมหาศาล

แต่เวลาเราพูดกัน เราพูดเฉพาะใบไม้ในกำมือ บังคับให้อยู่ในหลักการ แล้วถ้าออกจากหลักการ ผิดๆ ถ้าหลักการโดยความเถลไถล หลักการโดยความเสียหาย ผิด เราเห็นด้วย แต่ถ้าเป็นความจริงๆ ความจริงเป็นความจริง มันเอาอะไรมาผิด มันถูกของมันอยู่แล้ว แต่เราทำเองไม่ได้

อย่างโดยโลกสมัยปัจจุบันนี้เขาเรียกว่าคิดนอกกรอบๆ ใ้ที่สังคมมันคิดกันอยู่เนี่ย เราคิดอีกอย่างหนึ่ง เราจะไปได้ดีกว่า แต่ให้มันเป็นความจริงนะ อย่าคิดนอกกรอบด้วยการทำลาย

ตัวเอง สังคมเขาดีอยู่แล้ว ทำลายตัวเอง ตัวเองไม่ได้มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันหรืออก ไม่เป็นประโยชน์อะไร

นี่พูดถึงว่า ในรัตนตรัย ในการเราถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถ้าเอาสัจจะเอาความจริงนะ ถ้าเราถือหรือเราเคารพรูปเคารพอย่างอื่น ขาดจากไตรสรณคมน์ทั้งสิ้น แล้วถ้าเราพูดอย่างนี้ เราต้องการความจริง เราต้องปรารถนาความดี แล้วเรากลับไปดูวัดดี วัดที่มีรูปเคารพอื่นๆ มีรูปพวกศาสนาพราหมณ์ไปสร้างไว้ในวัด มันจะเป็นวัดพุทธหรือวัดพราหมณ์

ถ้าวัดพุทธก็เป็นพระพุทธรูปเท่านั้น ขนาดพระพุทธรูปยังเอามาวิเคราะห์หิวจัยกันเลยว่า สมัยพุทธกาลไม่มีพระพุทธรูป ใ้พวกวัดที่มีพระพุทธรูป นั่นคือว่าเริ่มคล้อยตามไปทางกระแสโลกแล้ว ถ้ากระแสธรรม สมัยโบราณเขามีแต่แท่นอาสน์สงฆ์เท่านั้นนะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเขาเคารพมาก แล้วพอต่อไปก็มีรูปเคารพ มีอะไรต่างๆ มา แล้วพอไป ออกนอกกลุ่มออกทางไปเลย อันนั้นมันยิ่งน่าสังเวช

แต่ถ้าเป็นเรานะ เราถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วถ้าเรา การถือบรรพบุรุษของเรา เราจะกราบจะไหว้ มันจะเป็นประเพณีของไทยเชื้อสายจีน เราก็เคารพความคิดเขา ไม่ดูถูกดูแคลนใครทั้งสิ้น ถ้าเขาทำแล้วเขาทำได้ด้วยความสุขความชื่นใจของเขา ปีหนึ่งได้ระลึกถึงพ่อแม่ปู่ย่าตายายเสียทีหนึ่ง เราก็ว่ามันก็ไม่เสียหายอะไร

คำว่า “เสียหาย” แล้วเวลาจะมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราก็ไม่ได้หวังพึ่งพ่อแม่ปู่ย่าตายายของเราหรือ เราหวังพึ่งศีล สมาธิ ปัญญาในใจของเรา เวลาจะเอาจริงขึ้นมา เราจะหวังพึ่งใจเราเอง ถ้าจะหวังพึ่งใจเราเองนะ เราก็มีศีล สมาธิ ปัญญาควบคุมใจเราเอง

เรื่องปู่ย่าตายาย เรื่องครอบครัวของเรา มันเป็นแบบว่ามีพี่น้องปู่ย่าตายาย มีพี่ป้าน้าอา เขามีความเชื่อ เขาจะหาความสุขได้แค่นี้ เราจะเป็นก้างขวางคอ เขาจะมีความสุข ความระลึกถึงพ่อแม่ของเขาบ้าง ก็จะไปคอยติเตียนเขา มันไม่น่าหรืออก เราอย่าไปติ อย่าไปติเตียน ถ้าเขามีความสุขด้วยความระลึกถึงปู่ย่าตายายของเขา เราก็ควรดีใจไปกับเขา

แล้วบอกว่า “อู๊ย! ก็มันออกนอกกลุ่มออกทาง มันไม่ใช่ไตรสรณคมน์ ไม่ใช่ชาวพุทธ”

แล้วมึงได้อะไรละ มึงเป็นพุทธหรือยัง มึงภาวนาหรือยัง มึงเห็นพุทธแล้วหรือ มึงก็ไม่ได้
อะไรเหมือนกัน มึงว่าเขาหย่าเป มึงหย่าเปยิ่งกว่าเขาอีก เพราะว่ามึงรู้แล้วมึงทำไม่ได้ ถ้ามึงทำ
ได้ ปล่อยเขา เป็นความสุขเล็กน้อยที่เขาจะมีได้บ้าง ควรจะร่วมดีใจไปกับเขา แล้วถ้ามันเป็น
จริงได้ เขาละเขาวางเอง

อย่างเช่นเราที่ว่า เรามาบอกแม่ แล้วกลับไปนั่งเสียใจ เสียใจนะ ยังเสียใจจนถึงเดี๋ยวนี้
เลย ทั้งๆ ที่แม่ก็ตายไปแล้ว แต่มันดีใจ ปิ๊งขึ้นกลับมานะ เขายกฐานขึ้นมาเลยนะ พระภูมิ
กลับมาเห็น โอ้โฮ! ยอดๆ ใช้ได้เลย เขามีความสุขของเขา ที่ฟัง ที่ฟังทางใจ ถ้าใจเขาจะมีที่ฟัง
ของเขาบ้าง เราก็ควร เออ! มีที่ฟังของเขาบ้าง ถ้ามันไม่ผิดไม่เสียหายจนเกินไป ถ้ามันผิดมัน
เสียหาย เราค่อยมาพยายามกัน

แล้วถ้าบอกว่า “โอ้ย! ก็ให้มันสะอาดบริสุทธิ์สิ”

แล้วเอ็งสะอาดบริสุทธิ์หรือยังละ เอ็งรู้ได้หรือยัง สะอาดบริสุทธิ์มันของง่ายหรือ ถ้าของ
มันทำให้จริงขึ้นมา เขามีที่ฟัง มีอะไรบ้างก็สาธุ

แต่ถ้าให้เราพูดถึงทางสัจจะความเป็นจริงนะ ขาดไหม ขาด ขาดจากรัตนตรัย ไม่ใช่
นอกพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เท่านั้น ถ้าคนจริง

ดูสิ เราไม่ได้พูดนะ อย่างเช่นวัดนี้ไม่มีรูปใครเลย ไม่มีทั้งสิ้น เพราะอยู่กับหลวงตา หลวง
ตาบอกว่า ท่านไปวัดใดก็แล้วแต่ เหมือนโรงลิเก มีแต่ฉากลิเก ไปดูวัดไหนสิ รูปบ้างคอกแตก
เต็มไปหมดเลย

ของเรามีคนเอามาให้เยอะเยอะ เก็บออกหมด ถ้าใครอยากให้ เก็บไว้ ถ้าจะให้ติดตั้ง
เป็นไปไม่ได้ สังเกตได้ แต่เราไม่เคยไม้เลย เห็นไหม วันนี้ไม้สักชนิดหนึ่ง รูปของใครก็ได้ พระ
พุทธ พระธรรม พระสงฆ์เท่านั้น อย่างอื่นไม่ได้เด็ดขาด

แต่ไม่ต้องพูดออกมาไง ไม่ต้องไม้ ไม่เคยไม้เลย เว้นไว้แต่คนเขารู้ไม่รู้ อย่างเช่นรูปครูบา
อาจารย์มีคนมาขอเปลี่ยนเยอะเยอะ จะเอาภาพสีเลย จะเอามหัศจรรย์เลยละ จะเอาอย่างไรก็
ได้

เราบอกว่า นี่ของฉันสุดยอดเลย นี่ศิลปะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราเคารพบูชา อาจารย์ของเราเอง ตื่นกระแสโลกไม่ได้ ขออย่างเดียว ขอให้เรามีอยู่จริง ขอให้เรามีหลักจริง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์จริง เราจะจริงกลางหัวใจของเรา แล้วถ้าคนอื่นเขาจริงขึ้นมา มันจะเป็นความจริงในใจของเขา

ไฉนเราไปเที่ยวชี้ เทียวคอยบอกชี้แนะเขา เขาก็มีความสุขบ้างอะไรบ้าง เรื่องของเขา สาธุนะ แต่เราไม่ได้ส่งเสริมว่าให้คนออกนอกกลุ่มนอกรทาง แต่คนเรารู้สึกภาวะเขาแค่นั้น เขารู้ได้ แค่นั้น เขาก็มีความสุขบ้าง ระลึกถึงญาติโกโหติกาของเขา สาธุ ขอให้เขามีความสุขขึ้นใน หัวใจเถิด ขอเถอะ เราอย่าไปตีไปตีเขา แต่ถ้าเราทำได้จริง เราทำของเราขึ้นมา

แล้วถ้าพูดถึงหลักการ ถ้าถือนอกจากพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ขาดจากรัตนตรัย ทั้งหมด นี่ข้อเท็จจริง จบ

ถาม : ข้อ ๒๓๑๙. เรื่อง “สร้างกุฏิในเขตสงฆ์ แล้วทำการซื้อขายได้ไหมคะ”

กราบนมัสการหลวงพ่อกุฏิที่เคารพ ขออนุญาตถามปัญหาที่โยมพอจะทราบคำตอบอยู่แล้ว แต่เพื่อให้ญาติธรรมที่ไม่แน่ใจได้ทราบคำตอบที่ถูกต้องแน่ชัดจากครูบาอาจารย์ดังนี้

การที่ฆราวาสได้สร้างกุฏิในเขตสงฆ์หรือเขตของวัดไว้เพื่อตนจะได้ใช้พักไปปฏิบัติธรรม ที่วัดโดยที่ไม่ได้ยกถวายวัดอย่างเป็นทางการดังนี้

๑. กุฏิหรือเสนาสนะนั้นยังเป็นของเราหรือไม่

๒. เราสามารถคัดเลือกคนที่จะเข้าไปพักปฏิบัติธรรมในกุฏิที่เราสร้างนั้นตามความพอใจของเราได้หรือไม่

๓. หากเราต้องการขายกุฏินั้นโดยไม่ให้ทางวัดทราบ ได้หรือไม่คะ

กราบขอขอบพระคุณ

ตอบ : อันนี้คำถามอย่างนี้นะ เราเห็นว่ามันเป็นเรื่องไร้สาระมาก มันเป็นเรื่องของทางโลกที่เอาโลกเข้ามาเหยียบย่ำธรรม

เวลาหลวงตาท่านพูด โลกกับธรรมๆ โลกคือธุรกิจ เรื่องสังคมเป็นใหญ่ ถ้าเรื่องของในวัด ต้องวัดเป็นใหญ่ ถ้าวัดเป็นใหญ่แล้ว เรื่องอย่างนี้ไม่ต้องมาถาม

ถ้าเรื่องความจริงนะ เราไปวัดไปวาอยู่แล้ว เราจะไปสร้างอิทธิพลอะไร เราจะไปสร้างอิทธิพลสิ่งใด

ผมราวาสไปสร้างกุฏิในเขตสงฆ์ ในเขตวัด โดยที่ตนเองใช้พักอาศัยประพฤติปฏิบัติธรรมที่วัด โดยที่ไม่ได้ยกถวายให้วัด

แล้วสร้างทำไมละ มึงก็ปฏิบัติที่บ้านมึงสิ บ้านมึงอยู่ไหน มึงก็ไปซื้อที่ปลูกเองสิ มึงจะมาปลูกในวัดทำไม ในเขตวัดๆ เขตวัดเขาเคารพชาวัด ในเขตวัด

แล้วตอนนี้พูดไป คำว่า “ไม่อยากพูด” ไม่อยากพูดเพราะอะไร เพราะพระองค์ตัวเองหาเรื่องตัวไปกว้านเอาโยมมา กลัวโยมจะไม่มาวัด สร้างให้เขาอยู่ เอ็งมีสิทธิอะไร มั่นที่ของสงฆ์ เอ็งมีสิทธิอะไร แล้วเอ็งสร้างให้เขาทำไม

แต่ถ้ามันสร้าง เราสร้างเป็นของวัด ที่วัดป่าบ้านตาด ท่านก็สร้าง หลวงตาท่านก็สร้างของท่าน เวลาสร้างของท่าน ใครมาอยู่ ท่านให้เลือก ถ้าคนที่แบบว่าพอที่จะเลือกได้ ถ้ามาให้เลือก ท่านก็ให้คนหาที่ให้พัก

แล้วเวลาหาที่ให้พักแล้ว เวลาคนที่เขาจะมาสร้างที่วัดป่าบ้านตาดนะ หลวงตา ไปดูเมื่อก่อนในครัวบ้านตาด มันมีแค่เพิงผ้าใบผืนเดียวเขาก็อยู่กันแล้ว ท่านบอกว่าสร้างไม่ได้ ท่านพูด เราฟังแล้วเราเข้าใจหมด

ท่านบอกว่าสร้างไม่ได้หรอก

ทำไมละ

เพราะสร้างคอนโดอีก ๕๐๐ ชั้นมันก็ไม่พออยู่

มันจะสร้างอะไร เพราะคนทั้งโลก คนทั้งแผ่นดิน ใครๆ ก็อยากปรารถนาไปอยู่กับหลวงตาพระมหาบัว แล้วอยู่แล้วจะอยู่กุฏิอยู่ชั้นอย่างดี มันจะเอาที่ไหน มันไม่มีหรอก ท่านก็สร้างเท่าที่กำลังของวัดจะทำได้ มีความจำเป็นแค่นั้น

แล้วถ้าใครมาแล้วท่านบอกเลย พอใจปฏิบัติหรือไม่ พอใจหรือไม่พอใจปฏิบัติ ถ้าพอใจปฏิบัติก็ปฏิบัติได้แค่นี้ ถ้ามันมีที่อยู่ที่อยู่อาศัยก็ได้แค่นี้ แต่ถ้ามันจะเอามากกว่านี้มันมีไม่ได้ แล้วถ้ามีได้นะ ให้ใครๆ ก็สร้างได้ มันก็ขนาดไหน

แต่ตอนหลัง พอโครงการช่วยชาติแล้ว ท่านต้องพึ่งพาอาศัยสังคมบ้าง สังคมเข้าไป ท่านถึงผ่อนคลาย ผ่อนคลายให้กับผู้ที่มีบุญมีคุณเข้ามาอยู่บ้าง มันต้องเป็นอย่างนั้น แต่พอเข้าไปแล้วมีแต่เจ้าพ่อเจ้าแม่ทั้งนั้นนะ

เราฟัง มีคนมาฟ้องเยอะ ไปอยู่ที่นั่นนะ แม้แต่จะเข้าห้องน้ำ มันยังไม่ให้เข้ากันเลย ต่างคนเอาคนนั้นไปเฝ้า เอาคนนี้ไปเฝ้า

เฮ้ย! เรามาประพฤติปฏิบัตินะ เรามาอยู่วัดเพื่อปฏิบัติธรรมนะเว้ย เราไม่ใช่เกิดสงครามมาอยู่วัดต้องเอากองทัพมาด้วยหรือ ยิ่งกัน สู้กัน เฮ้ย! อย่างนี้ปฏิบัติที่บ้านก็ได้ ภูตต้องไปปฏิบัติที่วัดมึงหรือ บ้าบอคอกแตก

เขาเอาที่สงบสงัดทั้งนั้นนะ ถ้ามึงจะมาเปิดวัดเพื่อเป็นสนามรบ เพื่อเป็นสงคราม เพื่อวางกล้ำม มึงกลับไปอยู่บ้านมึงได้บุญมากกว่านะมึง มึงกลับไปอยู่บ้านมึงยังดีกว่าอีก ดีกว่าจะมาเปิดวัดแล้วเกิดสงครามรบกันในวัด มาเอาบาปเอากรรมในวัด มึงมาทำไมกัน

นี่พูดถึงการที่ฆราวาสมาสร้างกุฏิในเขตสงฆ์หรือในเขตวัด เพื่อตนเวลาใช้ในการปฏิบัติ

ไถ่กรรมนี้ ประสาเรา เอ็งพูดก็พูดไป ในวัดนี้เราเป็นเจ้าของอาวาส ได้รับการแต่งตั้งจากสมเด็จพระญาณสังวรฯ เราเป็นพระอธิการ ในใบตราตั้งเขาจะเขียนเลย ถ้าวัดนี้ขอให้ได้ตั้งให้เป็นเจ้าอาวาส คือเป็นนิติบุคคลนะ เพื่อดูแลรักษาวัดนี้ ถ้าวัดนี้เกิดอธิการ คำว่า “เกิดอธิการ” หมายความว่า พระมีความเห็นแตกต่าง แล้วมีการกระทบกระทั่งกัน ขอให้ท่านได้ชำระ ได้คุ้มครองดูแล นี่สิทธิของเจ้าอาวาสใน พ.ร.บ.สงฆ์นะ

มันเหมือนนายอำเภอ อำเภอผู้นั้นอยู่ในความคุ้มครองดูแลของนายอำเภอ วัดนี้ก็เขตการปกครองนั้น เจ้าอาวาสก็ต้องมีสิทธิการปกครองในวัดนั้น ถ้ามีสิทธิการปกครองในวัดนั้นตามกฎหมายนะ ถ้าตามกฎหมายปั๊บ เจ้าอาวาสมีอำนาจที่จะอนุญาตก็ได้ ไม่อนุญาตก็ได้ ทำให้มันถูกต้อง ถ้าเจ้าอาวาสนั้นมีคุณธรรมในใจ ถ้าเจ้าอาวาสนั้นเป็นหุ่นเชิด นี่จะเข้าแล้ว เจ้า

อวาตเป็นหุ่นเชิด เจ้าอวาตไม่มีภูมิ มันมีเจ้าแม่ เจ้าแม่มันชักใย วุ่นวายไปหมด แล้วถ้า วุ่นวาย นั้นวุ่นวายนะ

ที่นี้พูดถึงเป็นเจ้าอวาต บอกว่า ไปสร้างกุฎิในเขตสงฆ์

สงฆ์ไหนอนุญาตให้สร้าง ถ้าไปสร้างในเขตสงฆ์นะ

พูดถึงนะ อสังหาริมทรัพย์ สังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์สร้างอยู่ในอสังหาริมทรัพย์ ไหน เป็นสมบัติที่นั่น นี่ตามกฎหมาย

วัดยิ่งกว่านั้นอีก ของของสงฆ์ เอ็งไปสร้างแล้ว ถ้าสร้างแล้ว เอ็งไปสร้าง มันก็เป็นของ วัด...อ้าว! ว่าเลย ก็เอ็งไปสร้างอสังหาริมทรัพย์ สร้างในอสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์ที่เคลื่อนที่ได้ไป สร้างอยู่นั้น มันก็เป็นสมบัติติดที่ดินนั้น อ้าว! ว่าเลย มันจบแล้ว

ถ้าสงฆ์เป็นสงฆ์ วัดเป็นวัด เรื่องนี้มันไม่มีหรอก แล้วเรื่องนี้ละ กุฎิที่สร้างขึ้นมาแล้ว ที่ว่า ยังไม่ได้ยกให้สงฆ์ เวลาสร้างเสร็จแล้ว เห็นไหม

หลวงตา ครูบาอาจารย์ของเราละ ท่านสร้างสิ่งที่เป็นสมบัติกับสงฆ์ สมบัติกับศาสนา สร้างเสร็จแล้วคือเสร็จ พิธีเปิดพิธีปิดไม่มี พิธีเปิดพิพิธภัณฑน์ พิธีเคาะพถึงวันตาย

หลวงตาท่านพูดเอง หลวงปู่กงมาท่านเสียชีวิตปีแรกที่วัดดอยธรรมเจดีย์ หลวงตาท่านก็ ไปงาน ไปงานครบรอบวันมรณภาพพรตชนของหลวงปู่กงมา ท่านไปปีเดียว ถ้าปีที่ ๒ คราวนี้มี อีกบอกว่ามันเป็นเรื่องโลกๆ แล้ว ถ้าเราระลึกถึงกันด้วยคุณธรรม ด้วยความจริง ด้วยความดี งาม ระลึกถึงที่ไหนก็ได้ การกระทำของเรา นั้นสมาธิอะไรก็ได้ ไม่ต้องจัดกิจกรรมขึ้นมาเที่ยว ล้อหลอกให้โยมควักตังค์เดินทางทั่วประเทศไทย ทวัรรูปญ ไม่มีหรอก หลวงตาท่านไม่ให้ทำ หลอก

หลวงปู่กงมา ท่านไปปีแรก ท่านพูด เราจำแม่นเลย ท่านบอกไปปีเดียว ปีที่ ๒ ท่าน บอกว่าเป็นเรื่องโลกๆ แล้ว ท่านไม่เอา ท่านไม่เคยไปอีกเลย แล้วพอไม่ไปแล้ว เรื่องตอนที่ว่าจัด วันครบรอบวันมรณภาพของหลวงปู่กงมาก็จบไป ไม่เห็นมีเลย ไม่เห็นมี

การสร้างสิ่งใด หลวงปู่ลี หลวงตา ท่านสร้างเสร็จแล้วก็เสร็จ สร้างเสร็จก็ใช้สอย มีอะไร ต้องฉลองอีกหรือ ฉลองๆ มีอะไร มันไม่มีอยู่แล้ว ถ้ามันไม่มี

ที่นี้คำว่า “ไม่มี” ก็เหมือนกับคำที่ว่ากล่าวคำถวายนี้ไง เขาจะถือว่าถ้าเราสร้างที่ไหน ยังไม่ได้กล่าวคำถวาย ยังเป็นของเราหรือ มันไม่มี

มันอยู่ที่ข้อตกลงไง ระหว่างเจ้าอาวาสหรือคณะสงฆ์กับผู้ที่มาสร้าง แล้วผู้ที่มาสร้าง เวลาทำบุญกับหลวงตา ทำแล้วก็จบ ถ้าบอกว่าทำแล้วจะเพื่อนั้น ท่านบอกเอากลับไป มันเป็นการผูกมัด แล้วทำอย่างนั้นแล้วมันทำไม่ได้ สังเกตได้ ไปทำบุญกับหลวงตา จะให้ทำนู่นทำนี่ ท่านไม่รับหรอก อย่ามาชี้หน้า เป็นไปไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน กุฎิที่สร้างหรือเสนาสนะ มันเป็นของเราหรือไม่ เป็นของใคร ถ้าเป็นข้อตกลงระหว่างสงฆ์นั้น สงฆ์นั้นเป็นสงฆ์แท้หรือเปล่า สงฆ์นั้นยึดธรรมวินัยหรือยึดอิทธิพลของโยม

ยึดอิทธิพลของเขา กลัวเขาจะไม่มาวัด เดี่ยวถ้าไม่สร้าง เดี่ยวเขาจะไม่มาวัดนะ คู่สู! ต้องเชื่อเชิญเขานะ เวลามาต้องปูพรมให้เขาก่อน เวลาจะกินข้าวต้องขออนุญาตเขาก่อนนะ โยมๆ พระฉันข้าวได้หรือยัง ถ้าโยมไม่อนุญาต พระฉันไม่ได้นะ

มันอยู่ที่เจ้าอาวาสนั้น อยู่ที่พระนั้น ถ้าพระนั้นถูกต้องดีงามแล้ว เรื่องอะไรก็เกิดไม่ได้ พูดถึงถ้าเจ้าอาวาสไม่มีหลักเกณฑ์ เจ้าอาวาสเห็นโลกเป็นใหญ่ ไม่ใช่สังฆะเป็นใหญ่ ไม่ใช่สงฆ์เป็นใหญ่มันจะเกิด “กุฎิหรือเสนาสนะยังเป็นของเราหรือไม่ถ้ายังไม่ได้กล่าวคำถวาย”

เราจะบอกว่าไม่ใช่เลย มันก็ว่า เพราะเขาบอกว่า เขายังไม่ได้ยกถวายวัด

ไม่ยกถวายวัดแล้วมาสร้างอะไรกันนะ ถวายปัจจัยหลวงพ่อ ๕๐๐ ถวาย แต่ยังไม่ให้ ยังไม่ให้นำเงิน หรือ ถวายเงิน ๕๐๐ แต่ยังไม่ให้นำมาสร้างกุฎิ ไม่ได้ยกถวาย ยังเป็นของโยมอยู่หรือ

ถ้ามันเป็นจริง มันเป็นจริงมันจะไม่ขัดแย้งหรอก

ถ้ามันขัดแย้ง เห็นไหม “กุฎิหรือเสนาสนะยังเป็นของเราหรือไม่”

ถ้ายังยึดว่าของเรา นี่ไง จะเข้าที่ว่า หลวงปู่มั่นท่านไปจุดดงค์ที่เชียงใหม่ แล้วพอนั่งไป ที่แม่ชีกับเถรที่มาเดินรอบๆ เจดีย์นั่นนะ แล้วหลวงปู่มั่นก็ถาม “ทำไมเป็นอย่างนี้”

“สร้างเจดีย์แล้วยังไม่เสร็จ ตายเสียก่อน เกี่ยวพันกับมันก็เลยมาเกิดเป็นเปรต”

หลวงปู่มั่นท่านก็บอกว่า “สิ่งที่ทำคุณงามความดีแล้ว สร้างเจดีย์ถวายแล้วในพระพุทธศาสนา มันก็เป็นบุญแล้วแหละ แล้วต้องไปติดพันมันทำไมล่ะ” เทศนาว่าการจนมันปล่อย พอปล่อยแล้วนะ เป็นเทวดาเลย มากกราบขอบคุณหลวงปู่มั่น

แล้วเอ็งสร้างกุฏิเพื่อบุญกุศลหรือเอ็งจะไปเป็นเปรตเฝ้ากุฏิเอ็ง ถ้าเอ็งถวายหรือไม่ถวายนี่ข้อที่ ๑. เป็นของเราหรือเป็นของวัด

แล้วเอ็งสร้างเพื่อใครล่ะ ถ้าสร้างจะขอมาอยู่ มาอยู่ก็อยู่ได้ แต่จะมายึดว่าเป็นของเอ็งๆ เกิดถ้าไฟไหม้ที่นั่น ใครจะไปดับ กุฏิหลังนั้นเกิดไฟไหม้ขึ้นมา พระทั้งวัดเลยบอกว่าให้เจ้าของกุฏิมาดับ พระก็นั่งดูอยู่ เขาไม่ดับ เพราะของเอ็งไง แต่ถ้าเป็นของวัด ถ้าไฟไหม้ พระดับทันทีเลย เพราะของวัด

นี่เจ้าแม่ ระบบเจ้าแม่ เราเห็นมาเยอะ ไร้สาระ

“๒. เราสามารถคัดเลือกคนที่เข้าไปพักปฏิบัติธรรมในกุฏิที่เราสร้างได้ตามความพอใจของเราได้หรือไม่”

เราไปเอาคนต่างด้าวเข้ามาอยู่ในเมืองไทยได้หรือไม่ คนไทยไปเอาคนต่างด้าวมาอยู่ในเมืองไทยโดยพลการได้หรือไม่

ไม่ได้ ไม่ได้หรอก มึงจะเอาคนต่างด้าวเข้ามา มันก็ต้องขออนุญาตถูกต้องตามกฎหมายเข้ามา

นี่ก็เหมือนกัน “เราสามารถคัดเลือกคนมาพักปฏิบัติธรรมในกุฏิที่เราสร้างตามความพอใจของเราได้หรือไม่”

ถ้ามันมีขโมย มีโจรหนีคดีมา มันจะแอบพักในกุฏิของเอ็งอยู่นี่ เอ็งจะให้พักหรือไม่

มันก็ต้องบอกเจ้าอาวาส มันก็ต้องบอกพระ เอ็งจะเข้ามาในวัด มันเขตของวัด พระเขาต้องอนุญาตไม่อนุญาต มันได้อยู่แล้ว แล้วกฎที่มันอยู่ในวัด เอ็งจะมาอนุญาตซ้อน ซ้อนเจ้าอาวาสมันเป็นไปได้อย่างไร มันเป็นไปได้หรือไม่

“เราจะคัดเลือกคนที่มาอยู่ปฏิบัติธรรมในกฎเราเองได้หรือไม่”

ไอ้โฮ! ตาย เป็นไปได้หรือไม่ มันสิทธิในเขตวัดมันเป็นของเจ้าอาวาส มันเป็นของพระ แล้วเอ็งจะเอาคนเข้าคนออกโดยพลการ เป็นไปได้หรือไม่ นี่มันเป็นไปได้

เวลาพระสังฆาธิการ เวลาเขาประชุมสังฆาธิการ เขาสอนเรื่องระบบการปกครองนะ สิทธิของเจ้าอาวาสมีอะไรบ้าง ผู้ที่อยู่อาศัย สัทธิวิหาริก อุบาสก อุบาสิกาที่เข้ามาอยู่วัด มันต้องอยู่ในปกครองของเจ้าอาวาสทั้งสิ้น ถ้าเจ้าอาวาสให้มาพักได้ถึงจะพักได้ ถ้าเจ้าอาวาสไม่ให้พัก ต้องออกไป สิทธิขาดอยู่ที่เจ้าอาวาส

ทีนี้ถ้าเจ้าอาวาสดี เจ้าอาวาสที่เป็นพระที่ดีนะ ไอ้โฮ! สังคมร่มเย็นเป็นสุขนะ เพราะเจ้าอาวาสที่ดี บริเวณตำบลหมู่บ้านนั้นจะร่มเย็นเป็นสุขไปหมด หลวงตาพระมหาบัวเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด ท่านอุทิศนะ ท่านให้เครื่องมือแพทย์ ทั้งศูนย์อุดรฯ ขอนแก่น ทั่วประเทศ ท่านให้หมดเลย ถ้าเจ้าอาวาสที่ดี สังคมร่มเย็นเป็นสุขไปหมด

ถ้าเจ้าอาวาสไม่มีกิน ให้คนมาชักโยอยู่ ไร่สาระ แล้วสังคมเขาเห็น ทุกคนก็เห็นได้ ทุกคนมีตา เดียวนี้ตอนนี้นะ พุทธศาสน์ มหาจุฬาฯ ดอกเตอร์ ฆราวาสเป็นดอกเตอร์ ศึกษาจบดอกเตอร์เยอะแยะเลย เขารู้หมดนะ พระเขาเห็นกินมึงนะมึง เดียวการศึกษามันทั่วถึงหมดแล้ว แล้วจะมายึดติดยึดบ้านบอคอแตก มันเป็นไปได้หรือไม่

เราจะมาคัดเลือกคนไปพักไปอะไรเอง

เอ็งจะสร้างโฮมสเตย์ในวัดหรือ กูจะสร้างโฮมสเตย์ในวัดเว้ย แล้วกูก็จะเอาคนเข้ามาพัก ไปยึดพื้นที่วัดใด สร้างโฮมสเตย์เลย กูสร้างรีสอร์ท แล้วกูก็จะให้คนเข้ามาพัก

โลก โลกให้กลับไปอยู่ที่บ้านนะ โลกอย่ารุกรานวัด วัดต้องเป็นวัด บ้านต้องเป็นบ้าน หลวงตาท่านสอนประจำ บ้านเป็นบ้าน วัดเป็นวัด เราอยากจะประพฤติปฏิบัติ เราไปอยู่ในวัด

แล้วเราก็ไปสร้างอิทธิพลในวัด เอ็งจะมาละกิเลสหรือเอ็งจะมาเพิ่มกิเลส ถ้าเอ็งจะละกิเลส เอ็งต้องเคารพพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ ถ้าเอ็งเคารพพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ ถึงรัตนตรัย

เอ็งจะเป็นชาวพุทธ เอ็งเป็นอุบาสก อุบาสิกา แต่เอ็งจะวางอำนาจบาตรใหญ่เหนือพระเอ็งอายุตัวเองใหม่ อายุความคิดของตัวเองหรือเปล่า เอ็งศีลเท่าไร พระนะ อย่างน้อยท่านก็บวชมาท่านก็มีศีล ๒๒๗ แล้วเอ็งมีศีลเท่าไร เอ็งจะเข้าไปบงการชี้หน้าในเขตวัด เอ็งอายุสังคัมใหม่

ถ้าเอ็งอายุสังคัมนะ เอ็งรู้จักอับรู้จักอายุ รู้จักสำนึกได้ ศาสนาจะมั่นคงเพราะมีพระพุทธรูป มีพระธรรม มีพระสงฆ์ มีอุบาสก มีอุบาสิกา มีพระสงฆ์ มีอุบาสก มีอุบาสิกา พระสงฆ์ต้องเป็นพระสงฆ์ อุบาสกต้องเป็นอุบาสก อุบาสิกาต้องเป็นอุบาสิกา อุบาสิกาจะถือสิทธิ์เหนือพระสงฆ์ขึ้นมา เอ็งข้ามขั้นตอนแล้ว เอ็งทำอะไรกัน

นี่พูดถึงว่าจะได้หรือไม่ได้ ยิ่งข้อ ๓. นี่ฟังไม่ได้เลยนะ

“๓. หากเราต้องการขายกุญแจนั้นโดยไม่ให้ทางวัดรับทราบได้หรือไม่”

เอ็งขายได้อย่างไร เอ็งผิดกฎหมายตั้งแต่เอ็งไปสร้างในเขตวัดแล้ว เอ็งสร้างไปแล้ว สิ่งที่เอ็งปลูกสร้างมั่นคงเป็นของวัดวันที่เอ็งสร้างเสร็จ จบแล้ว โดยนิตินัย โดยพฤตินัย โดยทุกอย่าง เป็นของวัด ไม่ใช่ของโยม

ถึงโยมจะไปขอสร้าง ขอสร้างก็ขอสร้าง ขอสร้างเพื่ออยู่อาศัย ขอสร้าง เอ็งก็อยู่อาศัยไป เอ็งหมดชีวิตตรงนั้น เพราะว่าที่ดินของวัดซื้อขายแลกเปลี่ยนไม่ได้ โอนกรรมสิทธิ์ไม่ได้ ที่ของวัด โอนกรรมสิทธิ์ไม่ได้ ต้องออก พ.ร.บ. ออกกฎหมายมาโอนสิทธิ์ ที่ดินของวัดโอนสิทธิ์ไม่ได้ แล้วเอ็งจะเอากุญแจไปขายอะไร ที่ดินของวัดนะ แล้วสิ่งปลูกสร้างมั่นคงอยู่ในเขตวัด เอ็งจะขายกุญแจโดยที่ไม่ให้วัดทราบ นี่คำถามนะ

โธ้ย! ปวดหัว ปวดหัวมาก มันเป็นไปได้หรือ โดยพฤตินัย โดยนิตินัย แต่โดยสังคัมไป โดยสังคัม ความเกรงอกเกรงใจ โดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยอิทธิพล โดยเกรงกลัวอิทธิพล ถ้าพูดถึงนะ เราจะพูดตรงๆ ตามกฎหมายนะ

พระไปอยู่ตามป่าตามเขา มีอิทธิพลเข้ามาต้องการพื้นที่ เข้ามาบุกรุก ไปต่อด้านกับเขา ดูพระที่โดนฆ่าเป็นข่าวๆ เวลาพระโดนฆ่าแล้วเป็นข่าวลงหนังสือพิมพ์ก็เพราะเหตุนี้ เหตุที่ไป

ปกป้องสิทธิของวัด เหตุเพราะไปดูแลเขตวัด แล้วผู้ที่มีอิทธิพลเข้ามา รุกมารานมาทำลาย ถ้ามัน โดยอิทธิพล โดยความสังคมนิกเลสหนา นั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ แต่เป็นบาปเป็นกรรม

แต่ที่เราพูดถึงกรรมนี้ คำว่า “กรรม” กรรมคือสังขจะคือความจริง ความเชื่อใน พระพุทธศาสนาไป แล้วก็โดยกฎหมาย กฎหมายนี้ต่ำกว่านะ กฎหมายนี้เป็นศีล กฎหมายเป็น กติกา โดยกฎหมายก็ไม่ได้ โดยธรรมก็ไม่ได้ โดยอะไรไม่ได้ทั้งนั้นนะ ข่ายไม่ได้ เพียงแต่ว่าเอ็ง ทำ เอ็งทำโดยสิทธิ์ของเอ็ง

ไม่ได้ ไม่ได้อย่างไร ไม่ได้ รับตั้งค์เขามาแล้วนี่ไง ไม่ได้ เพิ่งขายมา การซื้อขายก็ซื้อขาย โดยที่ความเข้าใจของพวกเอ็งไง เข้าใจแบบโลกๆ แบบอิทธิพลที่มึงเข้าใจกันเองไง แต่โดยบาป โดยกรรม โดยข้อเท็จจริง เอ็งจะรับรู้หรือไม่รับรู้ มีเวรมีกรรมทั้งสิ้น ของของสงฆ์ ของของ ส่วนกลาง โดยข้อเท็จจริง แต่โดยการจับกุม โดยการกระทำของเอ็ง เอ็งทำของเอ็งไป เวรกรรม ของใครก็เป็นเรื่องเวรกรรมของคนนั้น

เพราะว่าคำถามว่า “หากต้องการขายกุฏินั้น”

หากต้องการ นี่ยังยึดอยู่ ถ้าอยากจะไปวัดไหน ไม่ต้องสร้าง ที่ไหนกระต๊อบห้องหอในวัด เราก็มีย มาที่นี่ไม่เคยให้ใครสร้างเลย พระปวยเขาจะมาสสร้างกัน บอกไม่ต้อง วัดสร้างเอง พระเรา ปวย ถ้าปวยแล้วมันต้องมีห้องน้ำห้องท่าในกุฏิ นี่เราสร้างเอง

แต่พอมีคนเขาบอกช่วยสร้างกุฏิพระปวย ตอนนีได้รับของบอยเลย ช่วยสร้างกุฏิพระ ปวย

เวลาพระเราปวยขึ้นมานะ ตอนนีไปให้คิมอยู่ แล้วมันต้องมีห้องน้ำห้องท่าในตัว เราทำ เองหมด เวลาถึงมีความจำเป็น เราทำได้ทั้งนั้น ถ้ามันมีความจำเป็นนะ แต่ถ้าไม่มีความจำเป็น ไม่ให้กิเลสมันใหญ่ ไม่ให้กิเลสมันมาครอบงำ อย่งไรก็อยู่ได้

หลวงตาท่านขึ้นชมมาก อยู่ในกระต๊อบห้องหอ ไม่ต้องไปดูแลมันมาก เรามีโอกาสได้ ภาวนามาก เห็นไหม ถ้าคนจิตใจมันหวังประพฤติปฏิบัติธรรมนะ เรื่องที่อยู่อาศัยเป็นเรื่องรอง เรื่องสุดท้าย

แต่ใช้พวกที่มาอยู่วัดเพื่อศักยภาพ ใ้อโฮ! ถ้าไม่ได้สร้างรีสอร์ทนี่อยู่ไม่ได้ มันต้องสร้าง มหัทศจรรย์เลย คูสิ ในวัดไม่มีใครทำได้เลย ภูทำได้คนเดียว เออ! ภูนี่เก่ง ภูนี่สิทธิพิเศษนะ เอ็งดู กุฎิคูสิ สุดยอด มาอวดกัน มาเหยียบย่ำกัน มาทำลายกัน ประโยชน์อะไร มันมีประโยชน์อะไร

แต่ถ้ามันเป็นจริง เป็นจริงนะ ที่ไหนก็อยู่ได้ หลวงตาท่านถามประจำ มีหลังไหม มีหลัง หรือเปล่า ถ้ามีหลังนะ ก็ล้มนอนลงสิ จบ

หลวงตาท่านพูดอย่างนั้นะ เวลาคนมาหาท่านนะ ท่านบอก ที่มานี่มีหลังมาด้วยหรือ เปล่า ถ้ามีหลังมานะ ล้มลงนอนที่ไหน ที่นั่นก็ได้เง นี่ดูหลวงตาเราพูด อย่างนั้นจบ ถ้ามาด้วย จุดมุ่งหมายอย่างนี้ เรื่องต่างๆ มันไม่เกิดขึ้น มันไม่มีหรอก

แต่ถ้าเรื่องที่เขาถามมานี่ นี่ภาษาเรานะ เขาถามมา มันเป็นระบบเจ้าแม่ เราขะเขยง ระบบเจ้าแม่นี้เกลียดมาก ที่นี้ระบบเจ้าแม่ สิ่งที่เราไม่เห็นอยู่ด้วย เราไม่ชอบอยู่ด้วย แล้วเขา เขียนมาถาม ก็เลยมีโอกาสดูเสียหน่อยหนึ่ง แล้วก็จบ